

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อการประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) โดยขอเสนอตามลำดับดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ในการวิจัย
- 5.2 การดำเนินการวิจัย
- 5.3 สรุปผลการวิจัย
- 5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้มีส่วนร่วม (Stakeholders) กับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 12 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) 3 โรงเรียน

5.2.2 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model โดยประเมิน 4 ด้านได้แก่ ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

5.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ แบบสอบถามเรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่

2.1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร เรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2) คู่มือการสนทนากลุ่มครูผู้สอน เรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3) คู่มือการสนทนากลุ่มนักเรียน เรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4) คู่มือการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง เรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model โดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาแนวการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model

2) สร้างเครื่องมือ และพัฒนาเครื่องมือ ประกอบไปด้วย แบบสอบถามเรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร คู่มือการสนทนากลุ่มครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง

3) ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับสถานศึกษาเพื่อขอเก็บข้อมูลการวิจัย

4) วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาสะท้อนผลการประเมิน

5) จัดทำรายงานผลการประเมินและเผยแพร่ผลการประเมินต่อไป

5.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

ในการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก บันทึกการสนทนากลุ่มและจากการประชุมสะท้อนผลการวิจัยตามกรอบการประเมินผลที่กำหนดขึ้น โดยใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย (Induction) ตามรูปแบบ ความหมาย ความสัมพันธ์ และผลกระทบของปรากฏการณ์ที่รับรู้และที่เกิดขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และแบบประเมิน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและตัวแปรที่ศึกษา ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ระยะคือ

3.1) การวิเคราะห์เบื้องต้น โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ผลทันทีที่มีการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามสิ้นสุดลงในแต่ละครั้งเพื่อหาข้อผิดพลาดในการดำเนินการและพิจารณา

ความเพียงพอ (Rich) ของข้อมูลที่รวบรวมได้และป้องกันการหลงลืมประเด็นของผู้วิจัย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มหรือการประชุม

3.2) การวิเคราะห์อย่างละเอียด หลังการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยสิ้นสุดลง ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียด หลังการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยสิ้นสุดลง ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อเป็นข้อสรุปสำหรับการเขียนรายงานการวิจัยและเป็นข้อมูลย้อนกลับต่อผู้เกี่ยวข้อง

3.3) การวิเคราะห์เพื่อสรุปรวม เมื่อการพัฒนาดำเนินการจนจบและเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมอีกครั้ง เพื่อประเมินผลการพัฒนาและจัดทำสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยทั้งหมด

5.3 สรุปผลการวิจัย

1) ด้านบริบทของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้านได้แก่ ความชัดเจนของนโยบายในการจัดกิจกรรมงบประมาณที่ใช้ ในการจัดกิจกรรม อาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะกับการจัดกิจกรรมและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรม ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือในระดับมาก

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านความพร้อมของครู ด้านความพร้อมของนักเรียนก่อนดำเนินการ ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง/ชุมชน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือในระดับมาก

3) ด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้านได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมเสริมในโรงเรียน การประเมินผลการจัดกิจกรรม การใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือในระดับมาก

4) ด้านผลของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้านได้แก่ โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือในระดับมาก

ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ เนื่องจากการดำเนินการในปีแรกเรื่องความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ครอบคลุมในทุกฝ่าย ยังมีครู นักเรียนและผู้ปกครองบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจและยังปฏิบัติได้น้อย และงบประมาณไม่เพียงพอจึงต้องระดมจากชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วม ด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้มี

เพียงพอและอยู่ในระหว่างพัฒนาเพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสม และต้องเพิ่มการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้านและชุมชน เนื่องจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องอาศัยความร่วมมือไม่เฉพาะในโรงเรียนนอกโรงเรียนและที่ บ้านของนักเรียนด้วยเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1) สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ ที่ต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1) การใช้จ่ายงบประมาณ ที่มีความคล่องตัว การระดมทรัพยากรที่มีในชุมชน
- 1.2) การเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และจัดการแหล่ง เรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.3) การกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเหมาะสมในการดำเนินการ
- 1.4) การกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ และภาระงานที่ชัดเจนของครูที่ปฏิบัติงาน
- 1.5) เปิดโอกาสให้ชุมชน/ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและแนว ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญ มีความเข้าใจเป็นอย่างดีและเป็นแบบอย่างที่ดี

3) ควรพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการ ถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่นักเรียน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้

4) ควรมีการสร้างบรรยากาศและจัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชนที่เอื้อต่อ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5) ควรมีกิจกรรมที่ให้ชุมชนและผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วม

6) ครูควรมีแผนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและการวัดประเมินผลที่ชัดเจน ใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ และนำกระบวนการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเห็นผลเป็นรูปธรรมที่ ชัดเจนขึ้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อจะได้ ทราบแนวทางปฏิบัติซึ่งอาจต่างออกไป

2) ควรมีการสะท้อนผลการประเมินในทุกระยะ ทุกภาคเรียน หรือทุกปีการศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

3) ควรมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปกับการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากร

4) ควรมีการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยหรือโรงเรียน ที่มีการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ได้ต้นแบบในการนำไปปฏิบัติจริงแก่สถานศึกษาอื่นๆ ที่สนใจ